

**Butyrum cacao novum atque commendatissimum medicamentum ... /
[Theophilus Hoffmann].**

Contributors

Hoffmann, Theophilus, active 1735.
Mauchart, Burchard David, 1696-1751.
Universität Tübingen.

Publication/Creation

Tubingae : Typis Josephi Sigmundi, [1735]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/wurb7zeq>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

2. D. B. V.

5

BUTYRUM CACAO

NOVUM ATQUE COMMENDATISSIMUM
MEDICAMENTUM

P R Æ S I D E

BURCARDO DAVIDE
MAUCHARTO,

Med. & Chir. Dr. ac Prof.. Ordin. Confiliar. & Archiatr.
Wirttembergico

PRO LICENTIA

HONORES ET PRIVILEGIA DOCTORIS
MEDICI

rite capeffendi

Ceu specimen physico - medicum

PUBLICO SUBMITTIT EXAMINI

THEOPHILUS HOFFMANN,
TUBINGENSIS.

Die *Maj.* *M D C C X X V.*
Hor. Loc. Q. Solit.

T U B I N G Æ,
TYPIS JOSEPHI SIGMUNDI.

Σ. Θ.

Ultitudine remediorum, præcipue galenicorum, officinas nostras pharmaceuticas luxuriari, imò laborare verius & obrui cordatiores dudum agnovere medici. Quamvis vero Augiæ hoc stabulum purgare, imò totam pharmaciam quasi in nucem redigere conati sint varii priore, hocque ipso seculo celeberrimi chymiatrī, interque hos, post DAN. LUDOVICI, STAHLIUS differt. de passionibus animi &c. corollario I imò centum forte simplicia sufficere medico posse reputaverit, crevere tamen hætenus vel cum ipso hominum novaturientium & delicatulorum studio, vel cum auri sacra fame, qua impiger extremos mercator currit ad Indos, vel cum ipsa etiam domesticorum remediorum insufficientia uti nova materiæ medicæ entia, sic novæ etiam præparationes & principiorum evolutiones.

Unde cum ad ejusmodi nova nolentem volentem medicum aures arrigere non minus oporteat, quam ad lapidem lydium rationis & experientiæ revocare deceat laudibus subinde in cœlum elata nova medicamenta, non inutilem me suscepturum esse laborum audacter sum confisus, quum nuperrime differentem publice Dn. Præsidem *de Butyro Cacao*, ceu novo nostris saltem in regionibus

bus remedio, audiens in animum statim induxeram, telam illam, brevi sermone tunc coeptam modo, nunc peculiari dissertatiuncula pertexendi, sicque specimen aliquod, disputatione inaugurali haud indignum, exhibendi.

Commoda hæc videbatur primum occasio, una, quod ajunt, fidelia duos parietes dealbandi & præsentî, de novo hoc remedio, è nucleis Cacao parato, themati, vel præmittendi, vel ad latus ponendi recensionem & explorationem aliquot aliorum medicamentorum, novitatis non saltem gratia, sed ipso etiam usu apud nos quoque se jam commendantium, uti sunt Gallorum *La pierre d'acier*: *La Pâte de guimauve*, seu, quæ aliis audit, *royale*: *Sirupus emulsivus*, in anglia familiaris: *Pulvis febrifugus Berolinensium*. Verum enim vero vellicat nimis sedulo aures officium, quod interea consecutus sum, practicum, meque à prolixiore thematis elaboratione retrahit ad lectos ægrotantium.

Quum ob rem id saltem agam, ut, in unum hocce intentus objectum, succinctam sim exhibiturus nucleorum & Butyri Cacao historicam, chymicam atque medicam enucleationem. Faxit Deus, feliciter!

Arbor cacavifera, americana, mexicana, hinc etiam nux mexicana, calidissimi ergo climatis incola, pingue tamen, riguum atque uliginosum amat solum & umbrosam aliarum arborum frondosarum viciniam. Quatuor ejus recensentur species. Refertur ad arbores pomiferas non umbilicatas fructu, cortice duro tecto. Comparatur crassitie trunci c. pruno nostrate, ramorum frondibus cum ceraso fructu cordiformi, ea tamen cum differentia, ut prunum proceritate non attingat, cerasum vero patula ramorum expansione superet. Folia habet alternatim sita, acuminata, obscurius viridia, aurantiæ foliis similia, sed angustiora & longiora, nullo fere pediculo cauli adnata, nervo unico & recto prædita, è quo multæ obliquæ venulæ sursum emergunt. Flos ei magnus rosaceus, polypetalos, è cujus calice multifolio surgit pistillum, tubi cujusdam multifidi laciniis cinctum, quod dein abit in fructum, ramis & furculis nullo interveniente pediculo, proxime adhærentem, cucumeriformem, striatum, seminibus foetum in quinque ut plurimum acervulos collectum, oblongos, in multas veluti amygdalas fissiles.

Fructus

Fructus hi ab initio virides prout magnitudine augentur, ita colore & figura variant ad perfectam usque maturitatem. Nonnulli subrotundi sunt, pomorum instar, alii oblongi, cucumerum forma, verum plerique ovati, melonibus non absimiles, magnitudine varii, à mali sylvestris ad pyri maximi aut melonis mediocris molem, ejusmodi etiam cortice duro, minus tamen quam in melone crasso, tecti, quo vel leviter inciso nuclei statim apparent.

Præterea exterior pars fructus, sive crusta, tuberculis quibusdam inæqualis est, secus ac in melone, velut ornatus causa abs natura factis protuberantiis; iis, quæ in pomis vulgaribus non raro cernuntur, similibus, obtusis, extremi digitæ magnitudine. Color fructuum pro maturitatis ratione variat, ad quam quo propius accedunt, eo colore rubente, sive incarnato, quem vocant, magis tincti sunt & striati, præsertim ex parte soli obversa ad modum vulgarium pomorum; Unde & maturitas cognoscitur.

Nuclei Cacao dicti membranulis singuli singulis includuntur, gelatinam quandam lacteam continentibus, quæ in ore liquescit illico. Nucleorum numerus pro fructuum magnitudine variat, à duodenario ad tricenarium & ultra. Magnitudine sunt amygdalarum vulgarium, non tamen adeo compressi, membrana tenuissima, sive cuticula cincti, ante maturitatem albescentes, cum plenius maturuerunt obscurius rubent: Exsiccati & chocolatæ conficiendæ idonei nigricant magis, & ad colorem renis bovilli accedunt, quem & incisuris suis imitantur: Inprimis autem hisce sub fissuris pinguis quidam & oleosus humor invenitur.

Cum fructus collegerunt, corticem exteriorum (qui apud americanos nullius ferè usus est) incidunt & nucleis exemptis abjiciunt. Hos vero pelliculis exutos & à mucilagine adhærente deterfos, super stercibus aut linteaminibus expansos soli exponunt, donec humore omni evocato perfecte exsiccentur. Nuclei, dicto modo probe curati, gustu subamari sunt & pingues s. oleosi, odoris nullius.

Hughesius, cui hætenus enarrata debentur à potiori, uti & Piso, recensente Mangeto in Bibl. pharm. Tit. de Cacao, substantiam eis tribuunt è crassioribus simul & tenuioribus partibus compositam: Si enim in pulverem redigatur primum, & sola mox, etsi frequenti, tusione pinsatur, in massam cogitur; Quod cum fiat

sine ullius rei admittione, arguendum esse tenacem & bituminosum quendam inesse humorem, intermixtis tamen particulis multis igneis, quæ necessario incidere & referare debeant corporis meatus, non vero præcludere, uti quidam volunt; Unde etiam Hughesius negat ullam mulieribus indicis ex horum esu noxam accedere, seque ipsum sæpius esitasse crudos magno numero tum in Jamayca, tum inter navigandum, nec tamen ullum inde nocumentum sensisse.

Hæc est totius arboris Cacao & nucleorum in primis, in quibus scilicet cardo dissertationis versatur, succincta historia, fide quidem aliena, sed probatissimorum Auctorum & ipsa nitens horum avtopsia! Paucis enim datur hancce adire Corinthum! Quemadmodum vero hoc fuit recentium succulentorumque nucleorum, in loco natali collectorum & exploratorum specimen physicum; Ita par est, illos ipsos etiam inquirere ac describere, quales post superatum longum iter marinum ad nos appellunt inque nostris obveniunt pharmacopoliis: Nullum enim est dubium, illos in via ad nos è tam notabili climatis aërisque mutatione & variatione imo & asseruationis diuturnitate alterari varie & corrumpi facile, atque sic ex hac etiam ratione chocolitam, cui scil. pro basi inserviunt nuclei cacao, in Indiis paratam, multis parasangis antecedere nostratam europæam.

Nuclei ergo, quales nostræ suggerunt officinæ pharmaceuticæ, figura referunt pariter, ut supra dictum, amygdalas communes, nisi quod non æque sint compressi & complanati, sed crassiores & turgidiores. Obteguntur pellicula striata, rugosa, coloris ut plurimum spadicei, vel etiam dilutioris rufescentis, tenui, sed valida tamen & duplici constante lamella, quæ cultello facile ab invicem separantur, contentum intus nucleum arctius complectente. Interior hæc pellicula, longe tenuior & albidior externâ, in ipsas nuclei fissuras atque rimas profundius se immergit, similis hoc respectu mihi visa piæ matri, sulcos cerebri ac cerebelli itidem subintranti. Quod vero paulo superius dictum est, nimirum quod Jndi exemptos è capsula sua nucleos pellicula naturali exuant, non in ordine ad nucleos nobis transmissos, sed illos saltem valere putaverim, quos ipsi statim Jndi in suos trahunt usus: Secus enim cariei, situi &c. injuriis

injuriis externis subjicerentur gravius, non levi dispendio.

Detracto hoc cortice pelliculato nucleus comparet similiter spadicæus, magis tamen adhuc ad nigredinem declinans, variis atque frondeis quasi scissuris, plus minus profundis, sulcatus, substantiæ duræ, compactæ, cultro nihilominus promptè citra fracturam obedientis, grati odoris aromatici, qualis etiam in chocolata eminet, saporis dulcis, oleosi, cum aliqua tamen adstrictione conjuncti. Quo sunt targidiores, pleniores & integri magis, suis pelliculis probè obtecti: quo sunt recentiores & in loco temperato studiosius asservati, eo sunt etiam præstantiores.

Quamvis igitur cacao nuclei ad naturam & virtutem amygdalarum dulcium, pinearum & pistaciorum plurimum accedere semper visi sint authoribus, ipsis etiam Indis pro vario potus & eduliorum genere hodiernum inserviant, Europæi tamen substituerunt hætenus in solo ad nectar illud delicatulum, chocolatam puto, respectu, illosque pro vario formularum & arcana nonnullorum compositionis modulo, ad basin ejus, sed in connubio variorum aromatum &c. saccharique, tanquam excipientis additamento, constituendam unice adhibuerunt, & in formam modo tabularum, modo pastillorum redegerunt.

Transmitto lubens hoc thema, quod alii dudum excusserunt pro dignitate, imò quod voluptuosum præsens seculum magno crumenæ, sanitatis etiam subinde, dispendio nimis quantum & novit hætenus & excoluit, ac è laudabili cetera medicamento merum effinxit gulæ irritamentum & molle voluptatum pulvinar.

Animum defigo potius ad paratum è nucleis hisce Cacao sic dictum *Butyrum*, den Cacao-Butter. Transmissa sunt ejus specimina ad nos Vienna, in forma tabularum exigua, quarum singula pendet 3v. circiter, colorisque est è flavo-albescentis, substantiæ quidem solidæ, sed mollis tamen, & inter ipsos contrectantis digitos, vel accedente leni aliquo calore, statim liquefcentis & in oleum diffluentis, odoris grati, qualis fere solet ipsi Succoladæ, aromatibus l. aliis fragrantibus non refertæ, quæ suos è nucleis Cacao natales itaque manifestat evidenter. Frustillum ore sumptum mox mox diffuens saporem unctuosum, butyraceum, blandum, sed tamen non simplicem hunc & fatuum quasi, sed leniter aromaticum insuper, &
nucleos

nucleos Cacao referentem inprimit linguæ; Id quod longe majore cum gratia præstat, infuso Theæ, l. lacte vaccino, per sacchari tantillum edulcorato, solutum.

Plura ad calcem dissertationis, ubi de prærogativis, virtute ac modo utendi verba sum facturus, subjungam prædicata. Interim de nomine, an scil. *butyri*, an *sebi*, an *olei expressi* nomen potius mereatur, prolixè non disputabo? Butyri notionem non ad unum regnum animale restringi lippis notum est atque tonsoribus. Butyrum ¶ improprie, sed communiter tamen & recepto usu vocari in vulgus notum est. Butyrum perlarum, in laboratorio ceylonico descriptum, ad butyrum stricte sumptum, pariter improprie refertur. Butyracea concrementa regnum vegetabile alia suppeditat adhuc: e. g. cremorem illum unctuofo-butyraceum liquoris betulæ, verno tempore exstillantis è fauciata arbore, & post aliquam, per nycthemeron, quietem in vase aperto maxime supernatantem, it. oleum rosar. dltum. &c. Authoritatem de reliquo hujus appellationis prætexere aliam nec possum, nec necesse puto, quam illam Medici Galli, *Quatremain*, abs Mangeto loc. jam citato, allegatam: Qui Hæmorthoides s. ficus anî in seipso curaverit, partes affectas *butyro nucis cacao* inungendo.

Encomia, quæ novis ejusmodi remediis hederam suspendunt, intra solam, quod sciam, pectoralis usus substitere sphæram, eoque nomine se primitus & primario commendavit etiam in nostro Ducatu. Sed virtutes ejus nimium arctis includi cancellis à priori argutus facile prospiciet medicus, & à posteriori statim procul dubio experietur. Itaque nunc progredior ad ipsam *nucleorum cacao* explorationem & *analysin chymicam*, ut sic in antecessum pateat, quid de ipsis in foro medico sperare liceat, superadditurus *modum preparandi butyrum* hocce.

Equidem haut ignoro duas maxime urgeri objectiones satis speciose contra hanc methodum demonstrandi principia partesque mixti constitutivas, quatenus nimir. in genere non modo in omnibus plantis, cuicunque analysi subjectis sal, aqua, oleum ac terra eruuntur; sed etiam, quod plus est, plantæ tam diversæ, uti solanum furiosum & brassica capitata, per analysin chymicam in principia, numero & qualitate tam sibi similia, rediguntur, ut anno-

tante *Hombergio* in memor. De l'acad. royal. des sciences An. 1701. pro unius ejusdemque plantæ, bis saltem resolutæ, haberi possint, cum illa tamen venenata, hæc vero sit esculenta. Accedit & illud momentum, quod ex commixtione nova principiorum, separatim prius evolorum, pristinum tamen compositum, minime liceat iterum compingere, quæcunque etiam fermentatio. vel ignis gradus adhibeatur.

Ita profecto se res habet ! Ignis est infidus analysta, gradu præsertim intensiore adhibitus. Addit, demit, confundit. Ratiocinio & exemplis si confirmare vellem & illustrare hanc thesin, extra oleas vagari nimis jure meritoque viderer. Ideo tamen frustraneum plane laborem experimentis ejusmodi analyticis, statim enarrandis suscepisse videri nollem, quoniam nec omnia gravem illam ignis torturam subierunt, nec illa etiam, quæ fortiolem licet ignem experta sunt, adeo mutavere principia mixti, ut de qualitate & quantitate non liceat verosimiliter judicare : nec denique valet argumentatio ab impossibilitate restitutionis, ut juridice loquar, in integrum, mixti, in sua principia resoluti, ad negationem eorundem principiorum. Quemadmodum enim actione ignis aliæ avolant particule, aliæ immutantur & modo ad volatilitatis, modo fixitatis gradum evehuntur eminentiorem, neque cuiquam licet artifici modum atque gradum intrinsecæ particularum, magnam alterationem nondum passarum, commixtionis & texturæ penitus assequi & è partibus totum restituere, quicquid etiam de palingenesia jactitent authores : Ita mirum non est ex commixtione salis, aquæ, olei & terræ, è quodam semine e. g. per analysin chymicam eductorum, pristinum semen restitui denuoque formari non posse.

Inoffenso igitur pede jam progredior ad illa experimenta, quæ & temporis angustia, & nucleorum conditio, exsiccatorum scilicet & abs sole americano jamjam torrefactorum quasi, variasque itineris longissimi ac diuturnæ asservationis varias alterationes passerum, admiserunt.

Nuclei hi cacao, suis adhuc pelliculis inclusi, in aqua tepida per viginti quatuor horas, & quod excedit, *macerati*, hanc non saltem mucilaginoso quodam lentore, sed putredinosa quoque ac urinosa fracedine, instar asellorum exsiccatorum, quos prævia ma-

ceratione mensis aptare nostris solemus. Unde luculenter confirmari jam in limine allegatam veritatem historicam gelatinæ cujusdam lacteæ recentium nucleorum membranulas ambientis, insimulque de sale volatili urinoso abundante satis superque constare puto. Idem phænomenon foetoris exhibuerunt nuclei, pelliculis suis liberati, per similem macerationem, eandem vero mucilaginem non reddiderunt.

Simplex infusio, mediante aqua fervida, instar theæ, facta & per horæ quadrantem sibi relicta, aquam flavescente, ad rubellum inclinante tinxit non modo colore, verum etiam grato theæ orientalis aliquali sapore ita imbuit, ut supervenientem huic experimento amicum quendam, pro theæ potu propinando eam, deciperim.

Ad imitationem Caffææ, nucleos cacao tostos & in farinam redactos infundentibus ac coquentibus non æque successit negotium, empyreumaticum ingratumque odorem atque saporem præbente hoc decocto.

Balneo Mariæ commissa libra una (pondus autem civile semper intelligimus) nucleorum decorticatorum, non tostorum, sed contusorum saltem, superaffusis aquæ destillatæ roris majalis octo libris. Blanda hæc & per integrum continuata biduum destillatio præbuit successive aquam clarissimam, nucleos cacao sapore ac odore referentem, non ingratam, mihi ad aquam à pane destillatam aliquatenus accedere visam, quantitate librarum quatuor. Finita destillatione hac, massa reliqua exempta, evaporata præloque subjecta reddidit, *per expressionem, olei*, in butyraceam consistentiam post refrigerationem concrepescens, ℥ij, 3v, ac ℥ij.

Ignis arene nucleorum electorum, tostorum, decorticatorum ac in pulverem redactorum, & aquæ puræ libris octo circumfuserum, libræ uni subditus, ac successive auctus, exhibuit intra octodecim fere horas primo destillantem aquam, modo enarratæ, per MB. redditæ simillimam, nisi quod prior illa subtilior, sapidisque minus imprægnata videretur particulis. Massa hæc ad siccitatem destillata conspiciendum præbuit oleum supernatans, instar pinguedinis jusculi carnis pinguioris, à lateribus etiam cucurbitæ, quibus adhæsit tenacissime, non facile abstergendum.

Omne vero à destillatione *residuum*, in ahenum stanneum translatum, superfusa sufficienti aquæ quantitate, per aliquot horas *coctum* pinguedinis, cochleari ablatae, majorem non modo præbuit quantitatem, sed & puriorem, teneriorem atque albidior, ℥j. & 3vj. pondere. Residuum hujus quoque coctionis exsiccatum expressumque suppeditavit insuper ℥j. & 3iβ. Igitur una hæc libra nucleorum præbuit olei, s. butyri in summa ℥ij. 3vijβ. Interim neque per MB, neque per ignem arenæ, neque per coctionem, nec per expressionem, quocunque etiam adhibito studio, illam butyri quantitatem consequi potuimus, quam Celeberr. *Boerhaave*, Element. Chem. Part. II. p. 100. refert, scil. ex una libra nucleorum, olei, seu sebi, 3vij. Addit Ipse vero laudatus author: Optimi Cacao. Facile enim largimur, Ipsi recentiores atque selectissimos in promptu magis fuisse nucleos, ac nobis quidem heic Tubingæ, rarius & nonnisi ad Chocolatæ confectionem hætenus illos adhibentibus.

Expressionis, tanquam alias etiam planissimam, ineundo viam, nucleorum cacao electorum, bonæque notæ, ℥iij. post tostionem modicam, decorticationem, trituram ac conquassationem super lamina ferrea, polita, calefacta, in saccum, uti solet, è linteo canabino decenter confectum inditæ, præloque subjectæ calefacto exsudarunt olei, amygdalarum dulcium expresso simillimi, in patinam defluentis stanneam, ast cito satis refrigerentis atque in butyraceam concrenentis consistentiam, 3ix. Dum itaque liquidum est adhuc, in varias se patitur figuras effusum formari pro lubitu.

Non instituimus placentæ hujus, ab expressione residuæ coctionem cum aqua, quæ novam procul dubio, ast parciolem, extorsisset denuo pinguedinem: Sed *partim* novæ subjecimus trituræ, calefactioni ac expressioni. Hinc vero quemadmodum butyrum primæ expressionis colore albido & mollitie non æquabat illud, quod in destillatione per MB obtinuimus, ita nec *secundæ expressionis butyrum* dictis qualitatibus accedebat ad primæ expressionis oleum; licet utrumque nihilominus gustui gratissimum perstitisset & in liquido quocunque calido æque cito penitusque diffuxisset: *partim retorta* injecimus vitreæ. Hinc, igne gradatim aucto, prodiit *acidulus*, vel aqua potius spirituosâ, Θe vol. prægnans, saporis aciduli, odoris nonnihil empyreumatici, ad 3ij ferè, coloris fusci.

Per reagentia alcalia & ☐sa, Ol. Tartar. per deliq. ♀. C. C. ☿
 ✱ examinata notabilem effervescentiam, cum acidis autem nul-
 lam plane mutationem subivit.

Butyrum fusco nigrum, exigua quantitate per latera recipientis
 defluens ab alcalinis solvebatur. ☿ Rectificatiss. infusum tinxit hunc
 subflavo colore, fluctuantibus in vitro particulis fuscis. Abstracto
 ab hac Tinct. ♀. ad partem tertiam, illa rubicundior evadebat, & flu-
 ctuantes illæ particulæ bituminoso-☿stres majori copia præcipita-
 bantur & liquor turbabatur. Post filtrationem exceptæ cochleari
 particulæ illæ & igni impositæ colliquescebant in substantiam visci-
 dam.

Eadem Tinct. ♀. u. vini liberata, mediante leni evaporatione re-
 liquit substantiam butyraceo-piceam, rubram, pellucidam, flexi-
 lem, acris saporis, qualem accensa eadem Tinct. in cochleari, post
 deflagrationem, pariter exhibuit: Ex affusione vero aquæ lactesce-
 bat, & resinam, sub pulveris lactei forma, præcipitabat, resinæ
 jalappæ consistentia similem. Ol. ☉, ☿ ☿ turbidam reddide-
 runt Tincturam.

Caput mortuum, s. *exustus carbo*, in retorta remanens & igni
 injectus flammam statim concepit, nullumque fere fumum emittit:
 idem vero in ▽ coctus, cum ☿ ☉ bullulis replevit, turbidamque
 fecit aquam: Cum ☿ ☉ com. ☿ ☿ ✱ & Tinct. ris alcalinis nulla
 fuit reactio ac mutatio: In crucibulo combustus reddidit cinerum ℥j.
 3vij, qui mediante aqua pluviali destillata elixiviati dederunt ☿is
 fixi, acris, instar ☿ Tartar. 3ijß 3ß. qui per aliquot dies in aëre
 libero relictus per deliquium fluens, in liquorem fuscum, non dia-
 phanum, transit.

Dispalescere hinc videtur in genere abundantia principii oleosi
 ☿ei, resinosi atque ☿ini in nucleis cacao, in specie vero phlegma-
 tis ☿si principium magis acidum, butyri autem constitutio ē ☿eis
 volatilibus oleosis potissimum atque acidis particulis, intermixtis
 terrestribus, invicem junctis.

Fuere, ut supra monui, hæc residui, ab expressione, magma-
 tis s. placentæ, per ignem retortæ examinati, data: Ubi ergo plu-
 rimum oleosi atque activi principii jam fuerat eductum. Hinc con-
 sultum duxi, ut novo igne retortæ tentarentur *nuclei cacao, sibi relictæ,*
integri,

integri, per noctem in ∇ tepida macerati, dehinc decorticati, & decantata aqua, denuo super linteum exsiccati, pondere zviij . Igne per 15. circiter horas debite adhibito, adscendit post primum trihorium *phlegma quoddam*, aquae, particulis oleosis refertae, simillimum, quantitate zviij . zij . Infecutus est ~~un~~ *fuscus* parum differre visus ab illo, quem paulo supra descripsi, quantitate $\text{zi}\beta$. ziii . nisi quod nares & linguam minus feriret, & ab acidis, atque alcalinis nullam plane subiret mutationem. An quod oleoso - ∇ eis particulis intimius adhuc fuerit permixtus?

Denique evectum quoque est *oleum fuscum*, non destillans in vas recipiens, sed collo potius retortae adhærens, in *molle butyrum* coagulatum, particulis oleosis, subnigris, empyreumaticis remixtum, volatilem de se spargens foetorem. Hujus butyri zj . $\text{zi}\beta$. obtinuimus.

Diffracta retorta exemptum *caput mortuum*, instar nigerrimi carbonis exustos ostendit nucleos, foetentes tamen adhuc satis & in igne pariter deflagrantes. Pendebant adhuc ziv . Tum vero se obtulerunt jucundo spectaculo, undique lateribus retortae fundi atque colli adhærentes *candidissimi flores* sublimati, partim instar minimarum acicularum solitarie & recta extantium, partim in varias irregulares figuras, instar floccorum nivis, congestarum, sapore non tam Θ ino, quam bituminoso potius & amariusculo præditi, aquae affusae connubium respuentes, sicque sulphureo-resinosam indolem suam satis declarantes.

Qualia nuclei cacao non decorticati per ignem retortae, ad intensissimum reverberii gradum, adauctum præbuerint phaenomena, cum nostris hucusque recensitis plurimum conspirantia quoad phlegmatis, ~~un~~, olei & capitis mortui educationem, è Rajo tradit Mangetus Bibl. pharmaceutico-Med. Tit. de Cacao.

Haecenus ergo demonstratum est, in quae principia resolvantur nuclei cacao! Quamvis plura adhuc potuissent institui experimenta, hæc tamen sufficere mihi visa sunt, nisi quidem nonnullis nauseam moverunt jamjam. Superaddam tamen id unicum, ut aliquanto magis pateat ipsius butyri, per expressionem parati, natura:

Scilicet *butyri* hujus *cacao* zij . commissae sunt retortae, in arenam immersae, subministrato per gradus igne. Primo quinquehorio

nulla futuræ destillationis vestigia comparebant, ast aucto ignis gradu, effluvia satis ingrata, oleum quasi philosophorum spirantia, copiose sunt dispersa, adscendente interea butyro per tres horæ quadrantes, quod in vase recipiente concrevit iterum, albidius, molliusque jam factum, sed tam volatilis, *sulphurei gravisque fætoris*, ut naribus, licet nondum proxime, admotis, violentissime percelleret animales spiritus, & momentaneam exstasin efficeret. In lateribus retortæ cuticulam reliquit nigram, porosam & instar caudæ pavonis resplendentem, ipsi autem butyro tractus quidam magmatis oleosi fusco-rufus, instar caudæ, adhæsit.

In quantam prima hac destillatione per retortam, volatilitatem confusæ adhuc particulæ Θ inæ & Φ ææ volatiles, compedibus crassiorum oleosarum atque terrestrium ligatæ jamjam sint evectæ, vel solus satis superque testatur olfactus.

Plus ultra progredi tanto magis supersedeo, quanto certior sum, igne fortiori, per repetitas vices adhibito, aliisque consuetis operationibus chymicis ulteriorem quidem principiorum obtineri separationem, atque ultimato reductionem in ∇ ; Sed cum hic nihil singulare & distinctivum ab aliis mihi pollicear, alias etiam per superiora medicamenta nucleos cacao satis pro scopo præsentis reputem illustratos, transitum nunc faciam *ad butyri per expressionem parati depurationem, qualitates & virtutem medicam* describendas.

Differentias butyri hujus quoad colorem & consistentiam graduales, non adeo notabiles, paulo antea recensui: Nimir. quod per coctionem blando igne purius obtineatur & albidius expresso; Id enim quod prelo fuit extortum, ad colorem è cinericio ad hepaticum vergentem magis accedebat, & compactius videbatur.

Licet vero nihil quidquam adeo virtuti & laudibus butyri expressione parati decedat, imo cum nucleorum cacao specificum, eumque gratissimum odorem ac saporem si non plenius, æquè tamen servet, & in liquore calido eadem promptitudine solvatur, ut sic pari minimum passu ambulare, si non præferri videatur; attamen, ut attingeremus albedinem ejus speciminis, quod Vienna transmissum supra laudavimus, sequentia adhuc tentamina, manus commodante porro nostrate Pharmacopœo & Chymico versatissimo, DN. GMEHLINO, curavit institui DN. PRÆSES.

Primo

Primo butyri expressi aliqua portio in ∇ pura fuit cocta, unde ruborem aliquem contraxit ∇ , impuritates vero ad fundum subse-derunt, quales solent alias in butyri excoctione. Post continuatam aliquandiu coctionem sublata pinguedo in puram frigidam, hincque exempta blando calore fusa est in patella & post evaporationem hu-midi ∇ si, per linteum colata. Unde dehinc frigefacta in butyrum coaluit satis candidum.

Secundo, ad imitationem similis quodammodo concreti oleo-si, spermatis ceti, lixivium paravimus, juxta descriptionem Ett-mulleri in disp. de spermate ceti, è ciner. clavellat $\frac{1}{3}$ & calc. viv. $\frac{2}{3}$ magna quantitate aquæ dilutorum. Decoctum in hoc lixivio buty-rum & quasi elixiviatum rursus, irrubescence pariter aqua, sed ta-men turbida, saponacea facta, atque percolatum, uti paulo supe-rius tradidi, concrevit in priorem consistentiam, sed albidiorum simul, quod intendebatur, induit colorem. In hac præparatione id maxime cavendum, ut ne Θ is fixi portio juncta maneat inti-mius oleo, s. butyro cacao & saponem efficiat, cui quidem lauda-bilis medica virtus non esset deneganda, interim tamen hic non expetita,

Tertio, ad analogiam olei nucistæ expressi, per Ψ dealbandi, idem alcoholisatus butyro affusus in mortario calefacto, linimen-tum, sub exhalatione effluviolum minus gratorum, durioris con-sistentiæ, & albedinis augmentum produxit. Affusa calida aqua mixturam reddidit multo tenuiorem atque fluidiorem. Tanta po-stremo aquæ addita portio, ut butyrum sese iterum separaret, uno eodemque cacabo cocta invicem stupendum quendam sub coctione strepitum ediderunt, ω umque vini exhalarunt in auras; Aquæ vero turbatæ supernatans butyrum, frigefactum, saponis amygdali-ni æmulum, hinc exceptum cochleari argenteo, calefactum est atque percolatum. Unde mollissimum, consistens tamen, evasit, & ejusdem fere ac reliquarum depurationum coloris.

Habebit ergo liberrimam benevolus Lector optionem, quo potius modo butyrum cacao præparare, vel paratum viennense il-lud statuere, vel meliorem nobiscum communicare methodum vo-luerit. Hanc ipsi saltem è *Boerhaavii Chemiacautioem & encheiresin* commen-

commendavero : ut, sive per coctionem, sive ver expressionem paretur butyrum hocce, nuclei excorticati in farinam s. pastam contundantur in mortario lapideo, hæc autem vapor aquæ calidæ aliquantum exponatur, & dein iterum leniter siccetur : atque postea *vel* in s. q. aquæ coquatur, ac supernatans oleum assiduo auferatur : id vero quod ab ejusmodi coctione residuum est, expressioni adhuc posse subjici, ne quid pereat, meminerit; *vel* & vice versa. Nisi enim optimæ notæ possint haberi nuclei, è horum *libra* civili supra *℥iij* butyri vix obtinere licebit, sicque butyri *℥j.* non minoris, ac *dimidii* vel *floreni*, vel *imperialis* venire poterit.

Nec tanti emisse tamen poenitebit unquam? Cum virtute enim hujus butyri medica, ac suavissimi odoris saporisque aromatici gratia, & miscibilitatis cum liquoribus calidis quibusvis facilitas, & assumptionis commoditas, & durationis illibatæ constantia tam singulari amicissimoque conspirant connubio, ut similibus aliis medicamentis oleosis, e. g. ol. amygd. d. spermatis ceti &c. internè hauriendis palmam facile præripiat.

De gustibus quidem disputandum non esse vulgaris fert parœmia. Ast quis adeo depravati fuerit gustus, quis obtusarum adeo narium, qui recentissimi & modico etiam calore expressi amygdalarum, vel dulcissimi, olei fatuam unctuositatem, qui spermatis ceti sebaceam, & sub calidissimo licet haustu, circa assumentis labia mox mox iterum concrecentem è longinquo haud nauseet tenacitatem exhorrescatque? maxime cum indignabundus postea quasi stomachus ab admissio hospite tali oleoso frequentes molestosque incurrat ructus, si non ipso reddat vomitu, à crebriore vero usu atoniam, anorexiam, cardialgiam &c, contrahat.

Cum è contrario *butyrum cacao*, quod jam dixi, nullo horum incommodo labore, quin potius ea notabili gaudeat *prærogativa*, quod à metu lentoris rancidi, cui sperma ceti & inprimis ol. amygd. d. brevi subsunt, longissime remotum sit, & majori gestationis, aut vectionis commodo, tanquam solidum medicamentum, præ liquidis oleosis emineat. *Pinguedo canina*, quam non sine fundamento laudant in phthisi, hæcticaque pulmonali, non saltem è rationibus modo allegatis, sed ob ipsam quoque originem animale, caninam, multis longe postponenda videbitur butyro nostro Cacao.

Dandum

Dandum profecto est aliquid, imo sæpe multum, palato, idiosyncrasia, imo capiti etiam patientis heteroclitico. Sunt, qui naturali tantaque in omnia medicamenta feruntur averfatione, ut ad eorum appulsum exhorrescant, ad assumptionem contremiscant, & sub ipsa vel tandem deglutitione tentata miseram faucium gulæque constrictionem incurrant, & si vel maxime in ventriculum quasi fuerint detrusa, retrogrado per vomitum itinere, sub molestissimis stomachantis ventriculi torturis, statim, l. brevi post, rejiciant. Ordinaria hæc fere est cum infantibus puerisque refractariis scena.

Itaque si rhetoricæ persuasioni locus non sit futurus, pia fraude licebit ægrotum decipere, & inscium furtiva ingestione prudenter fallere. Nihil enim interest, quomodo solvatur nodus hic gordius, modo solvatur!

Antequam vero ad usum medicum, dosin & adhibendi modum progrediar, pauca prælibare consultum videtur de *modo agendi* atque *facultatibus butyri nostri medicis*. Et quidem in genere primo consideratur tanquam oleum nativum, blandum, modico calore è feminibus oleosis eductum vel coctione, vel pressione: Unde laxando, emolliendo, demulcendo partes fibrasque strictas, aridas, excoriatas: poros aperiendo, humores vero acres, Θ inos obvolvendo, obtundendo, imbibendo manifestam exhibere videtur efficaciam.

Cum vero *sapor* atque *odor*, *aromaticus gratusque*, qui corpori olei, qua talis, adscribi nequit; de *activis* statim testentur aliis principiis, volatilibus, ω sis, Θ inis, imo per processus chemicos, supra recensitos, innotescat abundantis Θ ini atque Φ ei principii connexio intima & immersio cum particulis oleosis, butyraceis, terreisque, fixioribus, itaque satis fundata insuper videtur virtus resolutiva, anodyna atque simul nutritia, restaurativa, analeptica.

Color butyri, per expressionem parati, ad hepaticum nonnihil accedens, & subsidencia quædam minimarum particularum ejusd. coloris, ad fundum, concrefcentis in butyraceam l. sebaceam consistentiam olei, produnt, ni fallor, illas fixiores particulas terrestres, & quasi feculam nucleorum. Tale vero concretum, aqueis calidisque menstruis adeo solubile, tanto facilius etiam auscultabit

internis domesticisque nostris humoribus, salivæ, liquori gastrico, pancreatico, tanquam menstruis aquoso-Θinis; Imo bili in duodeno permiscebitur adhuc plenius faciliusque juxta canonem: Similia similibus solvuntur. Atque hac ratione chylo, lymphæ, sanguini amiciores vinculo connubet, horum intemperiem Θinam, acrem temperabit, adque partes affectas non saltem deferetur facilius, verum oculis etiam atque cellulis membranæ pinguedinosæ magis magisque ingestum, successive habitum corporis succulentiorē restituet atque pinguiorem.

Quæsitus senex quidam philosophus, qua arte in tantam senectutem protraxerit vitam sanitatemque? respondit: *Extus oleo, intus melle.* Ita veterum athletarum unctiones & frictiones ad sanitatem athleticam plurimum contribuisse nullum est dubium. Sed & *internus olei usus* suis non destituitur laudibus, talis præcipue, quale nostrum est butyrum cacao,

Facillimus jam est transitus à generalibus ad specialia, à modo agendi, & facultalibus butyri, ad ejus usum specialem in diversis affectibus morbosis. Horum vero agmen ducant *morbi pectorales.* Dulcia pectus amat, juxta tritum illud axioma medicum; laxiore autem sensu, non saccharata saltem dulcedo, sed blanda, demulsiva quoque, mucilago, & oleositas subintelligitur. Constrictiones tensionesque spasmodicæ quæcumque invaserint corporis partem, moleste satis, subinde & periculose afficiunt. Ast, si modo querentem de suo asthma, uti solet, sententiosè, Senecam attendamus, id non est morbum pati, sed animam agere. Sive enim à spasma externo musculos pectorales stringente, s. interno, retis fibroso-nervei pulmonum, aut diaphragmatis; sive ab infarctu bronchiorum qualicunque respiratio intercipiatur, gravissimeque turbetur, hinc autem palpitans cor, ob circulam sanguinis turbatum, simul in extremas conjiciatur angustias, etiam non expertus Ruperus, facile fidem adhibebit, pectoralium angustiarum majorem fere reliquis esse calamitatem.

In præsentē tali discrimine vitæ quoties jam divinam tulit opem nauseabundum illud sperma ceti? Tanto autem acceptiorem præstabit in posterum, imo jamjam plus semel præstitit, butyrum nostrum cacao, quanto est, ut paulo ante demonstravi, assumptu jucundius,

cundius, faciliusque. Quidsi idem, per lixivium supra recensitum, è ciner. clavell. & calc. viv. quemadmodum sperma ceti, dealbatum & particulis alcalinis, Oinis aliqua parte imbutum, dicatur præstantius in casu infarctus, & visciditatis pituitosæ, purulentæ, sanguineæ?

Pleuriticis igitur, *phthisicis*, *peripneumoniacis*, *vomica pulmonum*, *tussi ferina*, *spasmodica*, *catarrhali*. *raucedini* ab infarctu, l. excoriatione, vel siccitate pendenti, spasmodico sicco, humidoque etiam certo respectu, *asthmatis* conveniet egregie. In respectu e. g. ad vomicam rumpendam emollit folliculum, materiam contentam digerit: ad excreationem promovendam, lubricat inungitque bronchiales vias, tenax sputum incidit; & sicuti hîc, ita & post pleuritidis decursum novellam cicatricem delinit, callosam indurationem prævenit, vel resolvit, atque sic molestas perniciosasque stricture & irritationes tollit.

Dum hisce vero fonticis affectibus butyrum oppono nostrum cacao, non exclusa ideo reliqua consueta volo medicamenta, pro mali gravitate, & variatione prudenter interponenda, atque mutanda. Imo cum ipsa butyri hujus sorbillatione calida felici successu junctum iri tam certus, quam qui certissimus sum, *aquam* DN. PRÆSIDIS *visceralem* appellatam, hic non saltem, sed olim quoque fausto omine Stuttgartiæ jam pharmacopoliis inductam, qua sola ferè, interposito tantum pulvere ex absorbentibus, mucilaginosi & analeptici constante, phthisicos aliquot, tantilla spe salutis vix amplius fretos feliciter restituit, supra expectationem.

Descriptionem ejus publici juris faciendam tanto magis duxi, quod mentem DN. PRÆSIDIS, omne bonum debere esse communicativum statuentis, habeo perspectissimam. Formula hæc est: R. Herb. c. flor. hyperic. Hed. terr. Veronic. Scabios. Chærefol. Bugulæ. Fol: plantag: min. āā. recentium Miv. Rad: rec: Symphyt. Liquirit. Farfaræ āā. ℥v. Cancror: fluviat: vivor: & integror. nro. XXX. Pulmones vituli. Mastiches elect, ʒiij. Anis: stellat. ʒvj. Macis ʒj. M. C. C. Infund. per noctem ▽ veronic. Hed: terr. Bugloss. Chærefol. āā. ℥j. Destill. per MB. Servetur in usus officinales. S. *Aqua visceralis*. Titulus hicce generalis an fundamentum habeat in re, atque ad pulmones in specie conducat affectos

facile judicabit, qui facultates ingredientium habet cognitas.

Intestinorum, porro, varii *affectus* internum butyri cacao usum sibi vendicabunt pariter. Scil. in colica spasmodica, nephritica, dysenteria, angustatione particulari hujus vel illius intestini, constipatione, tenesmo, vim emolliendi, lubricandi, humectandi doloresque mitigandi exeret egregiam, quemadmodum contra assumpta mineralia venena, copiosius in lacte calido haustum strenue militabit.

Nec minus *urinae vias* in nephritide calculosa, dysuria, stranguaria, exulceratione, scabie ac calculo vesicae urinariae, &c. respiciet sufficiens butyri cacao usus. Hic enim vel canalium per emolliationem dilatatio, vel parietum defensio & inunctio: vel acris, acutae causae morbificae tam humidae, quam solidae potissimum intenditur correctio, quae medicamento tam suavi, tanto magis obtineri vult, quanto in nephritide alias jam satis per consensum afficitur & in vomitum pronus est ventriculus.

Gravidis ultimo gestationis tempore, atque *puerperis* statim à partu primisque diebus subinde propinari solet ol. amygd. d. rec. expressum, vel oleum olivarnum optimae notae dulcissimumque, scopo notorio, lubricandi, emolliendi, ut illis tanto expeditior esset partus, his vero rectior fluxus lochiorum. Verum enim vero quantum eheu saepe repugnat delicatuli sexus vel sensilius palatum, vel debilius ventriculus, vel utrumque conjunctim! Quanta hinc medicis tædiose ogganniunt, dejecti per hæc oleosa appetitus & pessundati ventriculi opprobria! Effugiendis his medium aptius, si quidem oleosa sint absolute necessaria, non noverim ipso hætenus laudato butyro.

Ad hanc normam facile jam licebit alios adhuc affectus accommodare quibus butyrum quadraret nostrum; sed lubens hic filum abrumpo, ne Lectori tædiosus fiam longiore morborum catalogo, vel ipsius propriam nimis præoccupare videar sagacitatem, *de usu externo*, emolliente, paregorico, ad varios externos affectus non contemnendo alterum *experientiae*, alterum vero *analogiae* momentum superadditurus: Primum supra jam ex Mangeto allegavi, quod medicus quidam Gallus, *Quatremain* vocatus, *hemorrhoides* (cæcas, procul dubio, in nodos & ficus protuberantes) *s. ficus ani* in se ipso curaverit,

curaverit, partes affectas butyro nucis cacao inungendo. Alterum sistunt *fissura papillarum* lactantibus adeo sensiles, & tot remedium passim decantatorum spem eludentes, simplici linimento, è Ψ & sebo cervino invicem super igne in cochleari l. fictili quodam fufis & colliquatis, omnium optimo remedio, feliciter hactenus debellatae, illito ipso linimento chartae ceratae, atque sic applicito papillae excoxiatae & in rimas fissae.

Cum autem butyrum cacao facilius adhuc in linimentum coeat cum Ψ alcoholisato, ac Δ anodyno refertius videatur, quidni hunc etiam in finem praeferrri mereretur? Quam enim *Rhodius* in analect. affert cautelam: quod in mammillarum fissuris vitanda sint emollientia & laxantia, humidior jamjam existente papillarum natura, quae ideo potius leniter exsiccare debeant) hoc DN. PRÆSIDIS experimentum atque consilium nequaquam infringere videtur, utpote tali linimento non simpliciter existente oleoso.

Supereft, ut de *modo usurpandi* & *dosi* pauca quoque subjiciam. Potest butyrum hocce ita sibi relictum masticari, in ore colliquefieri & sic deglutiri citra nauseam, vel certe non tanto cum fastidio. Ast longe praestat ejus solutio per infusum calidum theiforme, vel quodcunque lac, addito sacchari modico; quo ultimo in menstruo gratissima mihi visa fuit ejus assumptio, chocolatae quasi aemula. Si vero in ipso, succoladae, vel caffee potu hausta praeferatur, non habeo quod contra menstruum butyri opponam, sed forte satis contra vehiculi vel frequentiam, vel inconvenientiam. Sed neque locus hic est, neque animus adoriendi *Cerberum* illum *tricipitem*: *Theam*, *Caffeam*, *Chocolatam*. Cremor hordei, l. avenae pariter commode inserviet pro vehiculo.

Infantibus nihil repugnat, quo minus c. ipsa manna, sirupo violar, &c. in eclegma redigatur, butyrum nostrum, vel & loco vaccini butyri, aut conjunctim c. ipso, semel atque iterum puls eorum, cocta praebetur, vel, ut supra commendavi, cum lacte vaccino commixtum exhibeatur fugendum.

Dosis pro adulto à $\mathfrak{z}\beta$. ad \mathfrak{zj} . vel \mathfrak{ij} . pro una vice & symptomatum varietate potest evehi, & vel quotidie semel, matutino tempore, ad expectorationem juvandam, aut noctu ante cubitum, pro sedanda tussi nocturna; Vel etiam bis sumi, mane atque noctu, per aliquot dierum, quin & septimanarum decursum. Sic. e. g. hectico,

hectico, phthifico per integrum mensem toto curæ lactis asinini curriculo, quovis primo haustu matutino calido, aliquantum saccharato, butyri cacao ʒβ. l. ʒj. poterit propinari.

Si cui insuper volupe fuerit butyrum nostrum ulterioribus imbuere viribus, & butyrum potabile rubrum vel viride hinc conficere, ad analogiam sub hoc titulo jam jam extantis notissimique butyri potabilis utriusque, quod & sub unguenti, quoniam usu etiam externo ad ungendum adhibetur, venit nommine, Butyrum habebit compositum, non contemnendum, in usus trahendum tam internos, quam externos.

Interea vero merentur attentionem non generales modo illæ *cautela*, quibus circumspectum oleosorum ac emollientium usum restringunt passim auctores, & de quibus legi meretur in primis *Wedelius* in amœnitatibus materiæ medicæ, ac de facult. medicamentor; Sed in specie lectu dignissimæ sunt, quas Boerhaavius in Element. chym. P. II. p. 96. speciosissime inculcat: quod nempe oleorum ejusmodi expressorum facillimus sit transitus intra paucos dies æstivo tempore, è crasso in tenuius, de blando in acre, è dulci in amarescens, ex insipido in rancidum, ex albo in flavescens, ex anodyno in erodens, de laxante in inflammans, &c.

Idem quoque valet de butyro, lardo, medulla. Quo hæc rerentissima sunt blandiora, eo fiunt acriora & horribiliora, aëri commissa sub cœlo æstuoso. Quamvis ergo, inter prærogativas butyri cacao, ejus durabilitatem diu integerrimam me posuisse nondum poeniteat, ideo tamen inficias ire nolo, recens paratum præstare veteri & in loco calido diu affervato, vel radiis solaribus multum exposito; Quamvis ad suspectam flavedinem declinans & rancidum evadens hocce butyrum, eadem methodo & facilitate, qua sperma ceti solet, rancidum factum, ad priorem laudabilem reduceretur indolem.

Quod reliquum est, tangit producta illa chemica è nucleis cacao: *phlegma*, *aquam* illam *spirituosam*, Θ *volat.* & *fixum*, *oleum empyreumaticum*, *flores sublimatos*, *caput mortuum*, & *butyrum rectificatum volatile*. De prioribus nihil singulare, quod non de similibus tot aliis eodem jure prædicari possit, mihi promiserim. *Oleum* illud *empyreumaticum* e.g. pares, cum oleo Tatar. foetido, *resolvendi* atque *roborendi* vires possidebit procul dubio, quas vero in tumoribus glandulosis

Iosis rebellibus & obstructionibus nervorum, hemiplegia, paralyfi & cephalæa quoque &c. efficacissimas tutissimasque uxu externo toties ab ol. Tartar. foetido expertus dilaudat DN. PRÆSES.

Butyrum vero illud per ignem retortæ *rectificatum*, adque tantam, quam supra miratus sum, evectum volatilitatem, ad finem differtationis properantem me aliquantisper adhuc moratur. Δ atque \ominus volatile, in expresso butyro latentia, & subjugata, nunc per ignem, Δ grossioris destructorem, humidæ aquei dissipatorem, ∇ stris principii combustorem, suis vinculis liberata Ejusdem maxime constituent principia activa. Hinc etiam gravissimo, ob summam penetrationem, odore nares percellit, & acrem linguæ saporem imprimit, ob subtilissimam vero volatilitatem illam in aëre libero brevi multum remittit, sic ut calamo illitum anserino & abstersum ab eo iterum primis diebus oluerit gravissime, quinto & septimo nihil quicquam amplius.

Redundat ex his observatis duplex monitum: alterum ad pharmacopoeos, ut vitro studiosissime obturato asservent in loco frigido: alterum ad Medicos, ut ne quid nimis agant, & cum summe activo medicamento caute discant mercari. Non enim hic saltem est sermo de circumspcctissimo, imo forsitan penitus interdicens usu interno, sed etiam externus suas sibi vendicat cautelas. Si velit pro exerno excitativo, odoramento, naribus offerri syncopticarum, hystericarum, lethargicarum, apoplecticarum &c. personarum, suspenso id manu agere oportet, nec nimis crebro. Si tumoribus rebellibus frigidis, infarctis glandulis, strumis, scrophulis, si debilibus artubus, si obstructo vel & irritato nervorum medullæ spinalis principio, si rhevmatismis inveteratis, si foedis, antiquis, callosis, verminosis ulceribus, si tollendis escharis &c. &c. applicetur, uti quidem, felici successu adhiberi posse dictis affectibus sum persuasissimus, & modico, & refracta aliis appropriatis dosi, & interposita interdum quiete, & aliis pro subjecti & affectus conditione opus erit cautelis.

Erunt fortasse qui commendantem hoc novum remedium utrumque, butyrum Cacao, expressum & rectificatum, ex principiis potissimum hucusque theoreticis, excipiant cautis & frequentibus per suam praxin experimentis. Quod ut è voto cedat apprecatus nunc differtationi finem impono, utque lector benevolus levidentes pagellas æquis benevolisque perspexerit oculis pro clausula habeo votorum.

COROL-

COROLLARIA.

I.

Optimi pessima est corruptio. Patet exemplo dulcium illorum expressione paratorum oleorum, in rancidam summeque noxiam facile degenerantium acrimoniam.

2.

Unctio frequens ad modum veterum athletarum, quem constituti in hunc finem certi homines, aliptæ olim dicti, qualesque illi fuere Romanorum Servi Medici, exercuere, ad robur & habitum corporis succulentum atque torosum conferre plurimum valuit, in regionibus maximè calidis, ubi transpiratio insensibilis plus importat, ac in temperatis, l. frigidis.

3.

Pinguia, oleosa, crassa, ossibus, nervis, tendinibus, erysipelaceæ & phlegmonodæ infesta sunt inflammationi.

4.

Quid ergo miri, vel boni potius, præstabit oleum amygdalarum dulcium, recentissime licet expressum, in febribus acutis, inflammatoriis, usu interno? Solvant, si placeat, nodum, hujus curationis Patroni!

5.

Cur pinguisssimam, præcipue suillam, carnem depereunt pueri, ægre ferunt juvenes, fastidiunt adulti? an quod liquor gastricus salivialis, blande salinus per ætatis periodos & vitæ generis mutationes magis magisque redditur ineptus, particulis heterogeneis saturatior, ad solvendum subigendumque pingue,

6.

Ventriculus debilis, calidus, biliosus, acidis, nidorosis cruditatibus onustus, uti hypochondriacorum, hysteriarum, ænopotarum strenuorum, vitæ sedentariæ addictorum, &c. pingua & oleosa non bene fect, sed flatulentiam hinc, cardialgiam, sodam, vomitum, choleramque incurrit.

7.

Pinguedo difficilioris est digestionis & in ventriculo resolutionis ideo quoque, quod cellulis suis loculisque inclusa, non nisi masticatorio dentium officio satis extricatur. Unde Arabes in genere: Qui male masticat, animam odit.

8.

Vomitum amarus, acris, biliosus visus post assumpta pingua, oleosa, non semper, multo minus solitarie bilis vitiosæ soboles est, sed rancescentis corruptique in ærem amaritiem ipsius ut plurimum ingesti oleosi, pinguisve.

